

EL FONS DOCUMENTAL DEL POETA DE MIRAVET, ROC LLOP CONVALIA, A TARRAGONA

JOSEP M.T. GRAU PUJOL

Arxiver de l'Arxiu Històric de Tarragona. (Xarxa d'arxius de la Generalitat de Catalunya)

A més de les funcions de conservar i de descriure documents, els arxius en tenen una altra de més important, que és la de divulgar-los per posar-los al servei dels usuaris, sense la qual les primeres no tenen efectivitat, ja que els arxius es deuen a la societat que serveixen i, en el nostre cas, a la comunitat investigadora.

L'Arxiu Històric de Tarragona custòdia diversos fons personals d'escriptors, com Mn. Ramon Muntanyola, natural de l'Espluga de Francolí (la Conca de Barberà), Joan Puig i Ferrer, nascut a la Selva del Camp (el Baix Camp), i Roc Llop Convalia, de Miravet. Aprofitant les pàgines d'aquesta revista ens agradaria comentar breument el contingut del darrer fons, poc conegut i estudiat.

Roc Llop nasqué l'any 1908 a Miravet. Mestre de professió exercí el magisteri a Vallfogona del Riucorb. El 1934 fou empresonat pels fets d'octubre, i després de la guerra civil s'exilià a França, on capturat pels alemanys passà un dur captiveri de cinc anys al camp d'extermini de Mauthausen, del qual aconseguí sobreviure. Com hem vist, la seva personalitat té tres vessants definides, la política, com actiu sindicalista de la CNT, la pedagogia i la literària. D'aquesta darrera, marcada per una vena poètica, és de la que tenim més testimonis escrits: els seus poemes tenen l'empremta del sofriment al camp de la mort. De fet, el que conservem d'ell majoritàriament és l'obra creativa en les tres llengües que emprà: el català, el castellà i el francès. Es conserven manuscrits i textos mecanografiats. Alguns d'ells foren compilats en el llibre *Poemes de llum i tenebra*, editat a París el 1967.

La seva producció l'hem d'emmarcar en la literatura republicana de l'exili. Tot i que a Mauthausen perdé bona part dels seus originals més tard els recomposà, des de la dècada dels anys quaranta fins a la dels noranta del segle XX.

Si ens fixem en el quadre de classificació adjunt veurem que, a més de la poesia, hi ha assaig relacionat amb la pedagogia. Així mateix destaquem la presència d'obres d'altres autors: en poesia Ambrosi Carrion, Josep Cervelló, Ramon Porté. Un altre aspecte a resaltar són els expedients dels jocs florals de Nova York (1951), París (1965), Caracas (1966), Gubingen (1970), Ginebra (1972) i Amsterdam (1974), principalment cartells de premis.

La biblioteca, com l'hemeroteca, és molt minsa: un llibre de 1979 i un exemplar de la revista que ell dirigí a París, *Terra lliure*, de 1982. La sèrie de correspondència no arriba a una trentena de cartes amb altres companys exiliats o represaliats.

El fons ocupa dos metres linials i està distribuït en més de set-cents expedients. Reproduïm el quadre de classificació i adjuntem un poema de mostra del seu arrelament i enyor de la terra que el va veure néixer i una carta de la seva activitat política.

Es tracta d'un fons amb moltes possibilitats, inèdit i que mereixeria un estudi en detall per tal de revaloritzar la figura de Roc Llop Convalia.

CLASSIFICACIÓ DEL FONS DOCUMENTAL

1. Documentació personal
1.1. Documentació particular i notes biogràfiques (1961)
2. Obra creativa
2.1. Poesia
2.1.1. Poesia en català (1942-1990)
2.1.2. Poesia en castellà (1932-1990)
2.1.3. Poesia en francès (1952-1973)
2.2. Prosa
2.2.1. Prosa en català (1947-1967)
2.2.2. Prosa en castellà (1946-1990)
2.3. Teatre
2.3.1. Teatre en català (s.d.)
2.3.2. Teatre en castellà (1948)
2.4. Assaig i articles de premsa (s.d.)
3. Correspondència
3.1. Correspondència emesa (1946-1990)
3.2. Correspondència rebuda (1949-1990)
4. Activitat social
4.1. Activitats polítiques i sindicals (1949)
4.2. Activitats literàries (1951-1974)
5. Obres d'altres autors
5.1. Poesia (1971-1975)
5.2. Assaig (1967-1979)

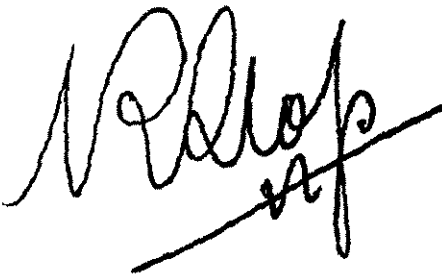
(Font: Biblioteca i Hemeroteca, 1979 i 1982)

Cant a l'Ebre

Ebre potent, baro dels rius
d'Espanya -
de via fosta i aïrada -
que obres esborçus a les
muntanyes i fadrany an els
glaus

Desclares mes des d'un fant
se corp se vi la
sota d'altre castell moreu

Reproducció del manuscrit del
poema "Cant a l'Ebre"

A stylized, cursive handwritten signature of the poet Roc Llop, enclosed within a rectangular border.

Signatura de Roc Llop

Poema

Exemple d'un dels poemes de Roc Llop conservat al fons de l'Arxiu Històric de Tarragona; es tracta de la composició "Miravet d'Ebre. Enyor":

Poble estimat! Al cor et duc mentre ma vida,
s'escola lluny de tu i a contracor.

L'enyorança que en tinc és profunda i sentida
i omplir-me els ulls de tu, oh, com voldria!,
abans, vers el no res, se m'emporti la mort.

Present et tinc tot temps, cada jornada,
com si em vas donar el jorn, l'oblit em fóra ingrát,
i el ser que em vas donar altra vegada,
reposar-lo en ton clos quin goig si això em fos dat.

Quan la tristesa em pren recorro tons paratges,
ni un sol se me n'oblida, igual quan era noi;

el castell sarraï, fent ombra a la torreta...

Correspondència

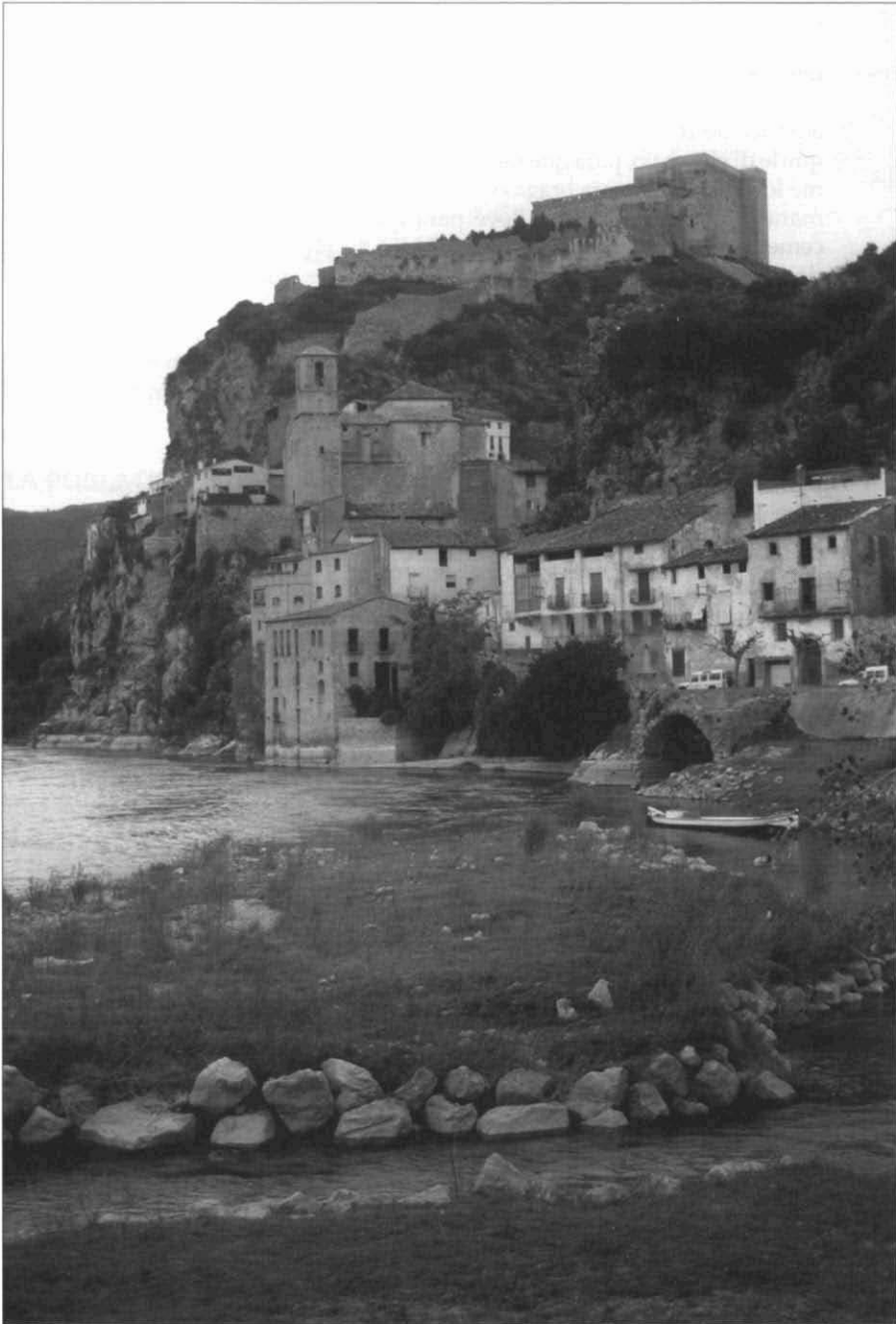
Un exemple de la correspondència que es conserva al fons de l'Arxiu Històric de Tarragona és la carta que dirigeix Roc Llop a Federica Montseny des de París el 22 de juny de 1953 (AHT, fons Roc Llop s. 685):

París 22 de Junio de 1953

Estimada amiga Montseny: Recibida la tuya, en primer lugar paso a agradecerte la consideración de que colabore en el N° extraordinario de Julio, que piensas hacer.

Si bien acepto en principio, no quiero hacer nada sin antes poner a tu consideración un trabajo que escribí para el aniversario el año pasado. Pensaba enviártelo a ti o a Peirats, por si cuadraba en "Cenit", pero ante tu petición, te lo envío por si sirve para tu fin, y, de considerarlo aceptable, no habría de exprimirme la esponja del cerebro. No interpretes lo dicho por pereza. A decir verdad, no es que deje pasar la fechas indiferente y sienta apatía por hacer algo. En cada circunstancia, y cuando el deseo se hace una necesidad, ensucio papel que luego arrinconco en mi "trapería", o rompo si lo releo.

El original que te adjunto (no tengo otro por que si bien hice copia, en una de las páginas coloqué el carbón al revés y me salió una hoja en blanco), va con la marca implacable del censor. Lo escribí con la intención de darlo a "Soli". Parece que por la extensión, el amigo Gómez se espantó. Por consideración, respeto y etc. complejas que a veces uno se sitúa por comparación o por lo que fuere, se lo di a Felipe para que lo redujera y unificara, una vez fabricada la aspirina. Como princi-

Miravet, poble natal del poeta Roc Llop

pio de partida, lo calificó de demasiado largo (él tenía la crónica, una poesía de la local y dos críticas: una de arte y otra de teatro), y a mi, después de leerlo, de "demasiado lírico". Me quedo con él, si la forma de manifestarme responde a algo consustancial de mi forma de ser, agradecido del descubrimiento por sí yo me desconocía. El caso fue que le di el trabajo, para que me le cortara unos calzones, y, como verás, me lo dejó que no para bragas servía, de tanta maña como se dio en el manejo de la tijera. Me lo llevé para que reposara tranquilo en mi cementerio, sin interés de publicación alguna. Como te digo, pensaba desenterrarlo este año para "Cenit", pero si ves que es una "llauna" para tu extraordinario, no te digo que lo tires al "cove" por que no tengo otro. Si el caso llega, ya lo haré yo aleccionado. Con toda franqueza debo decirte que no te preocupes por mi, si no te va. No tengo el amor propio de la "integridad" y del "retoque". La observación me induce a que debo hacerlo mejor, si la "materia" da para ello. Te diré que más que enseñar me place aprender, y no me va mal el lema.

De paso te adjunto un poema —si es que así puede llamarse— para que lo veas. Falta un retoque final o unas líneas para terminarlo, ya que pienso darlo al grupo de aquí, para que lo reciten por Julio. Lo ha visto la persona indicada y está conforme. Te advierto que no tiene nada de poético y que más bien es cosa de circunstancia y de combate si quieres. Tengo unos "Carteles" sobre España publicados y otros que fueron al "paner". Tal vez el enviártelo, ha sido por el absurdo que se me ha ocurrido: El que si se pudiese editar (destinado a lo que quisierais) se vendería en los diferentes actos que se celebrará, y algún Grupo podría recitarlo.

Excúsame la pretensión; máxime, por que al fin y al cabo es humana como todas las cosas.

Y no te canso más obligándote a que me leas. ya tienes para que el sueño te llegue, caso de que, "cuidados veladores", como dice el Quevedo culterano, te lo hagan rebelde al descanso.

Con saludos para los tuyos y compañeros, queda cordialmente tuyo.